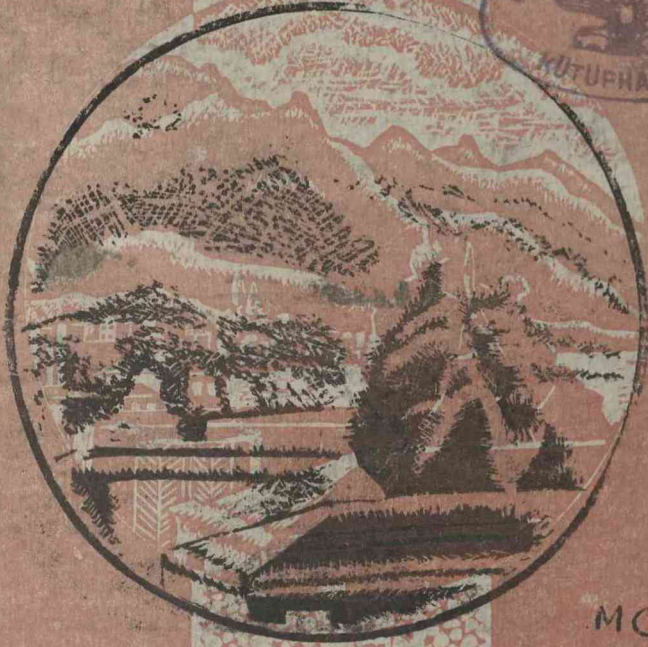

Fikirler

İZMİR-HALKEVİ-DEĞİSİ

MC

Günün ahlak meselesi: Garra Sarmat - Dünya devleti:
C. Doviden - P. Balaban - Bizde Edebiyat tarihçesi ve
münelik yokluğu: Dr. A. Karahan - Çocuk yaratarak
öğrenir: V. N. Tör - VIII. yüz yılda İzmir: R. Chandlerden
Z. Ökmen - Gelek nesil: K. Batu - Selim Nüshet Gerçek:
M. Kalkan - Gençlik sayfasi, şiirler vs.

S: 328-329

Ocak 1947

KUMBARA

BİRE,
1000
VEREN
TARLADIR

TÜRKİYE
ZİRAAT
BANKASI

Sahip ve neşriyat Müdrü : Dr. M.Say
Tertipliyen ve gravürleri yapan : Riza Hiti
Basıldığı yer: Halkın Sesi matbaası - İzmir

FİKİRLER

İZMİR HALKEVİ DERGİSİ

Sayı 328 — 329 1 Ocak 1947

GÜNÜN AHLAK MESELESİ HAKKINDA

Garra Sarmat

Günümüzün, üzerine ilgi çeken, konularından biri de Eğitim işlerimizin da yandığı prensipler meselesidir. Konunun konuşuluş tarzı ve bir kanaata bağlanılamayışı, insana bu işde bir buhran olduğu duygusunu veriyor.

Bir cemiyeti meydana getiren çeşitli sosyal seviyedeki insanların hepsini bir dürlü düşünüyor ve inanıyor diye kabul etmek mümkün olmadığı gibi yaşayışımızın bağlı olduğu kıymet hükümlerinin de

herkesce beğenilmesi veya aksi noktada birleşmiş görmek mümkün değildir, bu hatta istenmemelidir. Onun için yetismekte olan nesle telkin edilen esasların üzerinde ne kadar söylene o kadar eyidir Böylece çoğunluğun kabul ettiği temel fikirler aydınlanmış olur. Bunlar da Eğitim işlerinin yönünü gösterecektir

Yetismekte olan insanı saran ve idare eden hayat kıymetleri ve daha çok yetişkin neslin hayatında hüküm sü-

ren prensiplerdir. Çocuk büyürken içinde bulunduğu sosyal atmosferi teneffüs ederek yaşamak ve muvaffak olmak kabiliyetini kazanır. Yetişen nesil, yetişmekte olanlar üzerinde muayyen kıymetler yaratmak için bir gayret sarf ederse, cemiyetin geleuek ve görenekleri yaşarken ve intikal ederken bazı değişmelere uğrar. Gençler, yetişkinlerden daha iyi olur. Böyle bir önfikirle hareket edilmediği takdirde topluluk hayatındaki değişme farkedilemeyecek kadar ağır olur.

Genç nesle hayat kıymetleri ve itiyatları verilmesi işine Eğitim diyoruz, akış yolundan memnun her cemiyet te gelişme ve değişme o kadar ağır olur ki bundan kimse rahatsızlık duymaz. Cemiyetin bu hali henüz eskimeğe yüz tutmamış rahat bir ayakkabı ya benzer.

Bize gelince; Milletin bağlı olduğu kıymetler, imparatorluğun siyasî hayatının sona ermesi ile müthiş bir sarsıntıya uğramıştır. İmparatorluğu kemiren iç ve dış birçok tesirlerle, kendini batılı sayılan insandan eksikli görmeğe

mahkûm edilmiş, yurdu içinde çağdaş yaşama ve düşünme şartlarına uymaktan alıkonulmuş bir insan şüphesiz dünyanın tebasıdır. İkinci Abdülhamit devrinin hürriyetsiz zamanı içinde yaşamış ve meşrutiyeti kurmak kudretini göstermiş ogünü aşip Cumhuriyetin kurulmasına inanmamış insanı da romantik bir tipdir.

Bununla beraber bu kararlık ve ondan sonraki romantik devir bize imparatorluk enkazından şerefli bir vâtan meydana getirecek kudretleri hazırlamakta büyük bir iş görmüştür.

İmparatorluğun son devirleri ile Meşrutiyeti idare eden cemiyet kıymetleri ile bugünümüzünkiler arasında ne büyük farklar vardır. 19uncu yüzyılın ikinci yarısı ile yirminci yüzyılın ilk yarısı arasında bu bakımdan, sonraki zamanın lehine çok büyük fark görmemek için, hayatın akışında, bir çöpün bir akıntıda bir ağaç köküne takılıp kalması gibi, bir yerden daha öteye aşamamış olmak lâzımdır.

Bununla beraber İmparatorluk hayatını yaşamamın

meydana getirdiği huyların eski nesillerden yenisine hiç geçmeyeceğini veya tamamile onun tesiri altında kalacağını ileri sürmek yerinde olmaz.

İmparatorluk hayatı ile beraber onu yaşatan bir çok sosyal müesseselerin de ortadan kalkması milletin yaşama kudretinin güzel bir delilidir.

Bir rejimin tutunabilmesi için kendinden evvelki rejimin da yandığı kıymetleri red etmesi gayet tabii bir olaydır. Bizim sosyal yapımızdaki değişiklik ise bir rejim yenileşmesinden ibaret değildir. Eski devletin rengini ifade eden müesseselerin yanında milletin ruhunun derinliklerinden gelen bazı kıymetlerinde sarsılması ve yenileşmesi işi görülecekti ve görülmektedir. Bunların bir kısmı kendiliğinden bir kısmı da belki zorlama ile ortadan kalkmıştır. Cemiyet hayatına yavaş yavaş girmekte olan yeni inanış ve kıymetlerin yer aldığı görülmektedir.

Bu kıymetler zamanla şura çıkmakta, ellerde dolaşan kitaplarda, gazetelerde aydınlık fikirler billûrlaşmaktadır. Bunları önünde eğilmek lâzım

gelen bir nas haline getirilmemiş görmek yokluklarına delil değildir. O yeni rejimin yapısının eskisinden olan büyük ve müspet farkıdır.

Yeni kıymetlerimizin başta geleni Demokrasi ruhudur. Yetişmekte olan neslin kazanmakta olduğu hayat prensiplerinden en kuvvetlisi, en çok muhtaç olduğumuz, Demokratidir.

Geçmişleri, iktisadi seviyeleri ne olursa olsun, birbirlerini insan ve vatandaş oldukları için eşit görmeye alışmakta ve meziyeti, ecdadının Bey Paşa olmasından değil, daha çok, kendisi kazandığı öz kıymetlerinde gören vatandaş tipi gelişmektedir; bunun idaal bir halle gelmesi bir zaman işi olmakla beraber Cumhuriyetten bu yana geçen yıllar bu bakımdan kendilerinden beklenen işi görmüşierdir, bu kadar zaman; Devlet adamı, Türkadını, bütün bir Milletın memleketin işlerini düşünür ve duyar bir seviyeye çıkarması luzumuna inandırırıştır.

Türk milletinin hayati her derde, kendi kendine, demokratca geçmiştir bununla beraber devlet makinasının, bunu çağdaş anlamda ve şuurlu

bir şekilde gerçekleştirilmekle uğraşması «millî ahlakî benimsemiş ve pozitif bilim anlayışını kazanmış, çalışkan yararlı yurddaşlar» yetişmesini sağlamağa uğraşması bu günün ahlâk anlayışının başında gelmektedir.

Kötümser olanların, millî ahlâk derken, elle tutulur örnek isteyecekleri düşünülebilir. Sözü uzatmamak için bir tarafımızı anlatmakla yetineceğim. Bir salonda, bir odada bir toplantıda, bir büyüğün yanında bulunan insanların yer almaları, konuşmaları icap ettiği zaman bu gün uymakta olduğumuz usullerle eski nesillerin hareketleri arasındaki fark ancak, zamanın icabına uygun olan teferruattır. Türk eemiyetinin temelinde saygı duygusunun yaşayıp gitmekte olduğunu kimse inkâr edemez. Bu tarafımız zamanın aşındırıcı tesirlerine karşı koymuştur. Bu kıymetimiz, Cumhuriyetten bu yana gelen hayat şeklimize hemen geçmiş, eski ve güzel taraflarımızdan biridir.

Bu gün; Öğretim ve Eğitim alanında dünden alınan iyilik ve fazilet örnekleri kötü-

lük örneklerinden daha çoktur

Ruh aydınlığı veren, dünden pek farklı ve iyi insan yetişmesinde büyük hizmet gören lâyiklik duygumuz Eğitimin kuvvetli temel taşlarından biri olduğunu kabul ediyoruz.

Yirmidört yıldanberi Cumhuriyetin; kendine inanıp yaşatacak vatandaş tipini ortaya koymak için uğraşması bu memlekette elbette Demokrasiye inanan layık ruhlu ve saygı nedir bilen ve çalışmak dan mes-ud olan bir nesli yetiştiren safına kadar getirmiştir.

Hürriyet havası içinde layık demokrasi ruhu, saygı duygusu ve dünden iyilik ve kahramanlık örnekleri bizim bugün temel olarak gördüğümüz kıymetlerin red edilemeyecek olanlarından.

Bu günün bu gibi kıymetlerine ait haklı hükümleri daha çok, yarının vermesi uygun olur. verilecek bu hükümün de lehimize olacağına inanlardanım.

Garra Sarmat

DÜNYA DEVLETİ

Con Doviden

RAHMİ BALABAN

Bu gün Türkiyemizde ve bütün dünyada terbiye ile ilgili her insan, asrımızın filozof terbiyecisi Con Doviye bilir.

1924 de Memleketimize gelerek Maarif işlerimiz hakkında hükümetimize iki rapor vermiştir. Son zamanlarda (Tek Dünya Devleti) kurulması şartları hakkında bir yazı yazmıştır. Bu büyük Filozofun, bu günün bu en önemli meselesi hakkındaki yazısını okucularıma sunuyorum.

R. B.

Zamanımızın faciası: Dünya da her İnsan, bir devlete bağlı fakat ortada bir (Devletler sosyete) bir (Dünya Devleti) yok. Bir birlik, bir sosyete: ancak müşterek bir kanuna bağlılık o-

lan ve fertler arasındaki ihtilaf lara el koyacak bir hükümet makinesi bulunan yerde mevcut olabilir. Bu gün münazaa ve ihtilafları hal için yalnız harp makinesi mevcuttur. Hayatın her safhasında bütün milletlerde mevcut olan sistem: Harp sistemidir. Üstelik, harp; hadiselerin meddicesirine bağlı olmakla daima hemen patlayıverecek haldedir. önceden görüşülüp önlenebilecek halde değildir. Geçen asır içinde dünya milletleri bir birlerine maddi bakımdan bir çok bağlar ve karşılıklı ihtiyaçlarla bağlanmışlardır. Bu yep yeni bir değişikliktir. Bu değişiklik yer yüzünde insan oğlu tarihinin en büyük değişikliğidir. Ve bu hal o kadar çabuk yerleşti; gelenekler adetler, sezisler duygular ve inan ihtiyatları derin sadakatlar de-

gişiklikten doğan durumu önleyecek durumda değildir. Fakat eski gelenek ve itiyatlar değişinceye kadar biz bunlar karşısında hemen hiçbir şey yapamayacağız. Düşüncemiz ahlâk ve heyecan şartlarımız bütün hayatımız; beşerin ilk (İnfrad ve ayırım - İzole) devirlerine aid şeylerdir ki oda yalnız komşularımız olmak üzere bir kaç noktaya münhasır temas ve münasebetlerden ibaretti. O eski zamanlarda muharebeler, nispeten mahalli idi. Şimdi bizim zamanımız, bunun tamamen aksinedir. Bir çeyrek asırda, bütün dünyayı saran iki büyük cihan harbi gördük, Şimdi öyle bir dünya içindeyiz ki parçaları birbirine sımsıkı bağlı; fakat karşı (Had) noktaları ulaştıracak vasıta olmadığından anarşi hüküm sürmekte.

Bu genel anarşi, dünyayı her zaman bir cihan harbine sürüklüyebilecek bir tehdit halindedir. Bu anarşi ve kahose sebep, içtimai düzeni barış içinde tutacak bir makinenin, bir müşterek kanunun olmayışıdır. Harbin yaptığı yıkımlara bir bakınız. Şimdi ise Atom bombası, yer yuvarlağını yok edebilecek bir kuvvettir. Bu bombayı keşf ve

kitle halinde imha için bütün alimlerden istifade edilebilecek araştırmalar kuruldu, düzenlendi. Amma şimdi istenilirse bu keşf yıkıcılıkta değil, kuruculukta yapıcılıkta, kullanılabilir. Bu gün artık (Maddeten) bir olmuş olan bu dünyada, bir (Dünya sosyetesini, Cihan birliği) kurmak zaruri bir hal olmuştur.

Atom bombasının keşfinden sonra, bu gün harp şartlarını ve akibetlerini göz önünde tutarak meseleyi yeni baştan düşünmek ve plânlaştırmak bütün dünya milletlerine düşen bir iştir. Harbin ifade edilmeyecek kadar geniş, maddi senayi kültürel, ahlâki tahribatını aynı derecede geniş yapıcı çalışmalar ve uğraşmalarla telâfi etmek gerektir. Eğer medeniyetin batmamasını isteyorsak, eyiniyet ve arzularla Dünya çapında bir iş birliği yapılmalıdır. Eski zaman diplomasisi nüfuz sahâsi ve kuvvet politikaları, Milletler arası kanunları hepsi son cihan savaşının sebepleri arasındadır.

Bütün bunlar, yeni durum karşısında eski ağızdan dolma toplar gibi değersiz kalır. Realitelere ve bizzat kendi teh-

likemize karşı gözlerimizi kapayoruz. Bu hal gelecek nesiller için en büyük bir tehlikedir. Vaziyetin ciddiliği önünde yalnız gelecek muharebede zaferi sağlayacak şeyleri düşünlekten başka bir şey yapmazsak, zaten ötedenberi mevcut olan anlamazlığı ve ihtilâfları artırmaktan başka bir şey yapmış olmayız.

II.

Bütün dünya milletleri —yalnız resmi hükümetleri değil şu sualleri cevaplamak zorundadırlar: — Bir (Dünya devleti) mümkün mü? bunu nasıl meydana getirmeli? Nasıl kurulmalı? Bazı milletlerin zorlamasını yoksa kooperasyon yolu ile mi? Bunun makinesi nasıl olmalı ve nasıl işlemeli? Simdiki (Harba dayanan sistem) yerine sulh ve emniyet sistemi ikame edilirken (Tekdünyadevleti) zaruretini ifade bakımından müşterek kanun yapılırken bunun mesuliyeti ne olmalı? Bu meseleler; müstacel ve tam manasiyle ciddiye alınarak bunların halli lâzımdır. Bunlar nazari şeyler olmayıp tamamen ameli şeylerdir. Eğer

biz bunları, müsbet yoldan hal edemezsek bir son yeni muharebe ile karşı karşıyayızdır. (Son) Diyorum; Zira bu son harp: İnsanlığın yok olması olacaktır. Yalnız (Sinik) ler ve bozgunculardır ki bir (Tek Dünya Devleti) kurmanın imkânsızlığını söylerler. Netekim evvelden beri bu günkü kadar geniş sahalarda içinde hükümet kurmanın imkânsızlığını o zamanların bozguncularıda ileri sürmüşlerdi.

Bir Millettin dahili işleri meselesinde, kanun olmamak artık bu gün düşünülür şey değildir. Bu kanun karşısında herkes eşittir. İmtiyazlı hiç kimse yoktur. Eğer Milletler, bilhassa Milletleri idare edenler maddi fikri ve ahlâki enerjilerini şimdi yaptıkları gibi harp sistemi için değilde barış kurma ve idame etmeğe sarfetseler dünya devleti kurabilirler.

Bu işte medeniyetin mukadderatı bahis mevzuudur.

Şüpesizki bunu yapmada büyük güçlükler var. (Dünya Devleti) ni nasıl kuracağız? Neye dayanacağız? Hangi vasıtalarla, kimlerin himayesinde ilk adımlar atılacak? Mesele bazı milletlere mi bırakılmalı? Yoksa bütün milletlerimi iş

biiligimi lazım?

Tarihte meselâ kudretli bir devletin dünya sulhunu sağladığı görülmüştür. Amma bu, (boyunduruğa alma) sistemidir. Büyük İskender ve Roma Sezarlarının ki gibi, batı Avrupada kendinden kilisenin otoritesiyle siyasi imparatorluğu mezceden bir (Manevi birlik) yapan Mu kaddes Roma İmparatorluğu nunda da görülür. Kuvvete ve zora dayanarak bir Avrupa birliği yapma teşebbüslerinin hepsi boşa gitmiştir. Bunlar rüyadan ibaret kalmıştır.

Yalnız kuvvete dayanarak dünyayı idare etmek bu gün niçin imkânsız?

— İmkânsızdır, zira dünya şartları kökten temelden değişmiştir,

Eskiden milletler birbirleriyle pekaz münasebette idi. bu gün ise milletler, birbirlerine o kadar muhtaçtırlarki her hangi birini zorlama ters bir tepki meydana getirir. Muhtelif milletleri her hangi bir devlet pen çesi altına almak (kurulmuş değerler) e öyle bir tearruz olurki mukavemet haritasıyla karşılaşır.

Yumruk kuvvetiyle yapma çık bir birlik yapılsa ve zorla ayakta tutmağa uğraşılsa bile

buna (İçtimai birlik) a fı verilemez. Bu görünüşte bir (Birlik) gibi görünsede hakikatte anarşinin ve harp sisteminin devamından başka bir şey değildir. Böyle yumruk ile sağlanan bir görünüşte itaat, birlik bakımı, dan hiç bir mana ifade etmez. Siyasi işlerde kuvvet kullanmaktan uzak olan (Meternih) demiştirki Süngü ile herşey yapılabilir fakat bununla yapılan şey hiç güvenilmez.

Napolyonun fütihat muharebelerinin, Avrupada milletçiliği kuvvetlendirdiği şüphesizdir. Milli hükümetler gittikçe şekillendi. Fakat yabancı hakimiyete karşı cephe almak ister. Bir hükümeti Devlet işlerinden bir fikir ve ideale doğru yön almak ve değişmede mühim amil olmuştur bu meydana gelince Milliyetçilik, şuurlu bir prensip haline gelerek eski dağınık siyasi ve içtimai kavvetleri sağlamlaştırdı.

19 nci asır ile 20 nci asrın ilk 40 senesi, Asya milletlerinde bu halin vukuunu göstermiştir. Siyasi olmaktan ziyade Kültürel olan bir takım dağınık mahalli cemiyetlerden milli amaçlı siyasi teşekküller doğmuştur.

Yabancı kuvvetin tehditleri daha bir çok ayeletlerinde bunlarla birleşmesinden başka bir şey yapamamıştır.

Kuvvetli bir Merkezi Hükümet kurma yolundaki uğraşmaları artırmıştı.

Nasyonalizm hissi olmaksızın, siyasi hukuku iktisadi ve askeri organlarıyla bir merkezi Hükümet kurma imkânsızdır.

Böyle Nasyonalizm harici taziyelerin bir mahsulu olmuştur.

Hayat yolları, siyasi birliklerden çok daha ziyade derinlere dalbudak salmıştır.

Bu kaynak olunca artık o öyle bir kaya olurki onu her hangi bir zora taziyek ile herhangi bir emri hüküm altına almak istemek imkânsızlaşır kayaya çarpar, parçalanır.

Nasyonalizm iki taraflıdır. Bir tarafı, ferdleri arasında rabıtayı temin eden bir takım ahlakı ve fikri geleneklerdir, Buna milli Kültür denilir bu bir milletin hakiki dokum elfayını teşkil eder ve okadar sağlamdır ki çok kerre millet yok olunca ya kadar dayanır. Bunu imhaya çalışmak boşdur.

Bir (Dünya Birliği), ancak gönül arzusuyle olan bir iş bir

liği ile olabilir. Böyle istekli iş birliği sağlayacak vasıta ve metotlarladirki engeller yenilebilir. Birde nasyonalizm tecavüzkâr ve kendinden başkasını düşünmeyen inhisarçı tarafı vardırki bu engellerin en dik-kate şayanıdır.

Inhisarçı olmayan, geniş tarafını — daha geniş içtimai nizam ve organizasyon tarafı — ile Nasyonalizmi müsbet bir ilerleme teşkil eder kuvvetli bir sulh ve emniyet nizamı sağlayacak olan (Dünya Sosyetesı) Bu ilerlemeyi koruyacaktır. Ve onun kıymetini artıracaktır. Yoksa bütün Dünya Milletlerinin hukuki istinat noktası olmaz.

Kurulduğu zaman ilk -önce bir müddet pekte kolay olmayacak olan bir muvazene meydana gelecektir. Fakat sonra, kuvvete dayanarak bu muvazeneyi sağlamaya çalışacaktır.

Daha geniş bir menfaat birliğine dayanacak bir sosyete, bir birlik, menfi yumruk darbesiyle kurulamaz. Bu ancak inan aksiyon ve karşılıklı dayanışma ile olabilir. Bunlarsız bir (Dünya Devleti) devamsız ve kararsız bir şey olur. Bütün Dünya Milletleri için canlı bir daya-

nak olmak isteyen bir (Dünya Devleti), kendi geniş politikasını desteklemelerini bütün Milli Hükümetler nezdinde sağlar. Bunu, Hükümetlerden herbirine emniyet temin edebildiği nisbette başarabilir.

Bu günkü harp sistemi dünyanın her millete yüklediği şartlara nisbetle bu teklif edil-

len yeni sistem daha kolay ve daha iyidir.

Bir (Dünya Devleti) kurulunca bu sayede milletlerin her birinin kendi işlerine ayıracakları para ve zaman harp sistemiyle hiçbir zaman sağlanamayacaktır. Bunu gördükçe her milletin (Dünya Devleti)ne iteati artacaktır.

Tagorun Bahçivanından

«Sual soran gözlerin çok mahzun. Mehtabın denizi süzmesi gibi onlar da benim manâmi bulnağa çalışıyor.

Gözlerinin önünde hayatımı baştan başa açtım. Hiç bir şeyi örtmedim; hiç bir şeyi saklamadım. Onun için beni bilmiyorsun.

Kalbim bir elmas olsaydı yüzlerce parça yapar, bir araya dizez boynuna gerdanlık diye takardım.

Bir çiçek olsaydı, sapından koparır saçına takardım.

Fakat o bir kalptir, sevgilim. Onun sahilleri ve dibi

neresidir?

Hududunu bilmediğin bu karanlığın kraliçesisin!

O, yalnız haz peşinde olsaydı kolay gülümsemeleriyle kendini gösterir, bir anda sen onu görür ve okurdun.

O sadece bir ıstırap olsaydı berrak göz yaşlarında erir hiç bir kelime söylemeden en derin sırrını aksettirirdi.

Fakat O aşktır, sevgilim. Hazları ve elemeleri hudutsuzdur. İstekleri ve serveti sonsuzdur. Sana hayatın kadar yakın olduğu halde onu asla bilemezsin.

BİZDE EDEBİYAT TARİHÇİSİ VE MÜNEKKİT YOKLUĞU

Dr. Abdülkadir Karahan

Türk şiiri, daha doğrusu ve gerçeği Türk Edebiyatı (Roman, tiyatro, tenkit, gazetecilik, hitabet, tarih, filoloji, felsefe....) nadir istisnalarla bir intikal devri, —epeyi ileriye gitmek te yanlış olmaz— bir buhran içindedir. Son yüz senelik düşünce ve zevk olgunluğumuzu, sanat ve edebiyat gelişmemizi: ihatalı bir bilgi keskin bir zekâ ve akademik bir metotla açıklamak ve terkîp etmek sırrına ermiş tek isim hatırlamakta güçlük çekiyoruz. Elimizde nisbî bile olsa, iyiyi kötüden, güzeli çirkinden, yarına kalacağı bu günün geçici hevesinden ayırt etmeğe yarıyacak bir kriteriyümümüz, bir ölçümüz yok. Her bilen ve bilmiyen, her istediği anda —bilhassa şiir ve

şair hakkında— her aklına geleni söylemekte ve yazmakta beisgörmüyor. Edebiyat tarihçisi veya münekkit sandalyasına kurulmuş sayın şahsiyetler; geniş ve yorucu bir mesai yerine ahbaplık duygularını, espirileri, kolay hükümleri... tahta çıkarmışlar.. Oysaki öz anlamı ile edebiyat tarihçileri ve tenkitçiler: sanat dünyasının sihirli bekçileri, tahlilçileri, yol göstericileri, ayırt edicileri olmak lâzımdır. Dünün büyük sanatkarını yarına tañıtacak olan edebiyat müverrihi gibi bu günün hile katışmamış değerlerini halka sevdirecek münekkit te: sanat zevk ve anlayışının ilerlemesinde, gelişmesinde önemli vazife ve mesuliyet sahibidir. Her kesin her eseri, her güzel şiiri, her güzel

romanı, her güzel piyesi görmeğe, okumağa ne zamanı, ne ihtisası, ne de parası müsaittir. Kaldı ki zevk derecelerinin türlü türlü incelikler ve yükseklikler arzemesi hasebile — La Roche foucauld'un «Bir çok insanlar aşktan bahsolumduğunu duymasalar dı aşkın ne olduğunu bilmiyeceklerdi «mealindeki özdeyişi derecesinde aşırı olmasa bile — bir çok kimselelerin ancak zevk sahibi, güzellikleri tatmasını ve tattırmasını bilen adamlar sayesinde, sanat ikliminin havasını teneffüsü bazarabildikleri şüphesizdir.. Sorbonne'da Fransız Edebiyatı Profesörü Daniel Mornet'nin «Çağdaş Fransız Edebiyatı ve Tefekkürü Tarihi» adlı eserinin dibacesinde haklı olarak dediği gibi: «İnsan çok zeki, çok irfan sahibi olabilir ve Mallarme'nin şiirlerinin en büyük kısmından bir şey anlamıyabilir.» Tıpkı böylece bir münevver zatın doktor, mühendis, avukat veya tüccar olması, onun Hâmid'i veya Haşim'i tadabilir, duyabilir olduğunu ispat etmez. Fakat iyi bir edebiyat tarihçisi — ve ahiç olmazsa — münekkidi — hatta samimi ve çalışkan he-

veslisi — vasıtası ile Hâmit veya Haşim'in dünyasını, iklimini kavramak daima mümkündür. (Söz gelimi birincisi için vaktile Rıza Tevfik; ikinci hakında da Abdülhak Şinasi, Yakup Kadri kısmen de olsa bu vazifeyi oldukça benimsemişlerdi). Ve okuyucu ay ışığı ve yasemen kokuları ile yüklü bu ülkelere bir kerre doğru yoldan ayağa bastı mı artık sanatkarın sezışleri ve müphemiyeti ile aşına olur; hatta bunları sonrada arar bile. Bundan dolayıdır ki biz, Edebiyat Tarihimize, «egri odun taşıyanla» dergahından kovan mürşitler gibi, egri telâkkiler getireceklere dost değiliz...

Bu yazıda, inkân nisbetinde objektif kalmağa gayret ederek, bizdeki edebiyat tarih ve tenkit zihniyetinin eksiklerine temas edeceğiz. İlk şunu söylemek yerinde olur: Bizde genel olarak Edebiyat Tarihleri ve Antolojiler: ders kitapları ile onlara yardımcı olarak kaleme alınmış, tertip edilmiş mahsul-lerden ibarettir (Konuyu genişletmemek, dağıtmamak düşüncesiyle yalnız son yüzyıllık edebiyat ve fikir hayatımızı sözge-

lişi edeceğiz). Bunların dışında kalanlar ya İbn-ül-Emin Mahmut Kemal İnal'ın «Son Asır Türk Şairleri» kılığında asri şuara tezkireleri mahiyetindedirler; yahutta Mehmet Behçet Yazar ve emsâlinin «Genç Şairlerimiz ve eserleri» ayarında gerek zevk ve gerekse sçme bakımından ciddi birer mütehabat olmakta çok gevşek risaleler, toplamalardır. (Bizdeki Antoloji perişanlığını karşılaşturma suret ile daha kolayca görmek için Kra tabı «Yeni Fransız Şiiri Antolojisi» ne ve ya Larousse Kütüphanesi yayımlarından olan iki ciltlik» Fransız Dili Şaheserleri, ne bir göz gezdirmek elverir)....

İnsanın müellifler: eserlerini hangi nazar noktasına göre, hangi esaslar dahilinde yazdıklarını âdeta vuzuhla kavramamış gözüküyorlar diyeceği geliyor. En ileri olanlar bile hâlâ ânanevi bölümlere dört elle yapışıp kalmışlardır:

Eser sahibi — her şeyden önce — kitabının bir repertuvar mı, bir antoloji mi, bir temayülün ve ya edebî okulun müdafaa- faanamesi mi, bir tenkit mecmuası mı, ilmi anlamda bir ede-

biyat ve fikir tarihi mi...? ne olduğunu hesaplamağa ve ona göre harekete mecburdur; etüdünü tarihi vakaları mı esas olarak sosyal zümre ve faaliyetlere mi uyarak ekonomik sebepleri mi ön safa geçirerek, yoksa yalnız kronolojik sıraya göre mi bir isimler ve eserler fihristi yapmağı düşünerek... nelere göre kaleme alacaktır?... İnsanları ve eserleri fikir hareketlerine mi, siyasi ekenomik, sosyal dalgalanmalara mı; yoksa coğrafi ve ya mistik iklimlere mi bağlamağa çalışacak?. Hangi kütleye ve ne maksatla hitap etmek tasavvurundadır? Böyle olmayıp ta faraza yalnız edebiyat hocası olduğu ve bir edebiyat tarihi ihtiyacını hissettiğinden dolayı yeniden uzun uzun yorucu bir sayın alın ter ile ıslanmadan ve özellikle çok dikkatli bir seçime dayanarak hükümler vermekten fazla tavsif ve tayine önem vermeden vücutta getirilen eserler, elbette hatalı, eksik ve modası geçmiş usullerin meyvaları alacak'ardır...

Öyle bir yüzyıl içindeyiz ki değil edebiyat gibi şöyle böyle görüşlerin ve bakışların. müphemiyetlerin, belkilerin... daima içinden yeni şeyler çıkarmağa

ve yeni tefsirlerle daha geniş ufuklara doğru hizlandırmaya muktedir oldukları sosyal hayat mahsülleri alanında, hatta müsbet bilimler metodlarında bile değişikliklere şahit oluyoruz. Bizde en yeni bir tarz sayılan: edebi eserleri tiyatro, roman şiir gibi kısımlara ayırmak suretiyle tedkik etmek: bazı batı mütefekkirlerince aşılış bir merhalede artık. Zira bu edebi nevilere bir şey isbat etmezler Halid Ziya Halide Edip ve Peyami Safa.. Edebiyatımıza öz ve asil romanlar kazandırmışlardır. Lâkin bunlardaki hayata bakış ve zevk farkları bu üç muharririn aynı kategoriye idhalini güçleştirir Aşk'ı Memnu'yu Kâlp Ağrısı'nı ve 9 Hariciye Koğuşunu hatırlayınız). Böylece — yanlış olmak ihtimalimizi de kabul ederek — Tanzimat Servet'i Fünun ve ya Fecri Âti hele hele Yeni nesil gibi ünvanların edebi tasnifde esas olmayacağına da kaniyiz. Tefrik Fikret ile Faik Ali'yi Köprülü ile Behçet Yazar'ı ve bilhassa Faruk Nafiz ile Salih Zeki'yi aynı fasıl içinde görmek aynı yıllarda yazı yazmış olmaktan başka bilmem ne yakınlık, ne münasebet ifade eder?

Asıl mesele «Büyük fikir cereyanlarının doktrinlerin ve zevklerin hareket ve tekâmülünü göstermekte ve bunlarla sanat-kârlar arasında beton köprüler kurabilmektedir.

Fazla bilgince davranarak fazla bitaraf olacağım diye edebiyat meyvalarının usarelerini kurutan mütebahhir — ve ya öyle görünmek isteyen — alimlere de taraftar olmadığımızı söylemek isteriz. Biyoloji enstitüsünde «Hayvanlar Bilimi» okutan profesör söz gelimi memelilerden kedi ve ya geyiği köpek ve ya ayıya tercih ettiğini ve bunlardan biri ve ya ikisi hakkında tarafsız olmadığını derste öğrencilerine sezdirirse gülünç olur. Fakat kusursuz bir edebiyat tarihçisi — münnekkit ne kadar istese yine bazı tercihler yapacak, bazı özel mutalâalar yürütecektir. Aksi takdirde eserinin hiç bir orijinal tarafı bulunmayacak ve bu sayın zat biç bir şey yapmamış olacaktır. Bundan dolayıdır ki konunun özelliğini canlılığını ve mahiyetini her zaman ön plâna almak zarureti vardır.

Fransanın en tanınmış 35 büyük yazarının iştirakiyle ha-

sarlanmağa başlanıp ilk cildi 1939 kasımında basılan «Fransız Edebiyatı Tablosu» adlı gerçekten çok kuvvetli ve çok ilgi verici esere yazdığı mukaddemede Andre Gide: «Bossuet ve Voltaire'den, Pascal'dan ve Molier'den müsavi surette iyi bahsetmek için mutad tarihçi — münnekkit olanları kurutur, bize onları bir bitkiler koleksiyonundaki bitkiler gibi arzeder» diyor. Oysaki insan ruhu, bilhassa edebiyatta gerektiğinden fazla kuru ve yavan şeyleri hatta gerçeğe çok yakın olsalar da — bir az yadırgar. Fakat bunlarla beraber son yüz yıllık edebiyat hayatımız için: ya ilim yapacağım diye ve tarafsız kalacağım zannı ile fizik veya matematik okutur gibi edebi faaliyetleri, şahsiyetleri kupkuru ve biktirici tekrarlarla tersime çalışmanın yahutta eserimi her kese okutturacağım diye edebiyat tarihine bir az da tarihi roman çeşnisi vermenin bizde en çok karşılaşılmaması kabül iki çeşit hatalı görüş teşkil ettiğine raslarız. Bu bakımdan ve yine bir misal olarak söyleyelim ki: ne Mustafa Nihat gi-

bi kuru muttarit ve yeni fikir ve tefsirlere az yer veren mütebbi ifadesini; ne de İsmail Habip gibi edebiyat tarihi içinde edebiyat yaparak acele hükümler veren ve fazlaca üslupçuluğa kaçan sanatkar hassasiyetini beğeniyoruz. Esasen «gelecek nesillerin hükümlerine takaddüm etmek iddiasının çocukça olacağı malûm; ve hususile Çağdaş müellifler hakkında tarafsız veya doğru hüküm talebi bir kuruntudan ibarettir.

Hadi diyelim ki: Edebiyat Tarihçileri —veya kendilerini böyle sananlar ve yahutta böyle sanılanlar — günün adamları olmaktan fazla yarımın ufuklarına göz dikmiş keşif kollarıdır; onların belki de hareketlerinde başkaca bilmediğimiz sebepler var; tercih seçim haklarını dosdoğru kullanamazlar, kendilerinden önceki ve kendileriyle beraber yaşayanların hükümlerine yer vermek prensipleri muktezasıdır. Güzel... Ya şu münnekkit ve ya münnekkidimsi yazıcılara ne diyelim? Bu sanat âleminin bir manada müşevvik ve hatta mürşitlerinin bu eksikleri gevşek ve az işlen-

miş tarafları bulup gösterecek zevk ve zekâ sahiplerinin; bu kendini dostluklara, ziy-fetlere, ruhunun ve bedeninin değişiki zevk ve azaplarına bağlamadan güzeli bulup yayacak iyi ve cesur insanların varlıkları yalnız muhayelemize mi kanaat seslerini duyuracak?, Diyojen'in elde fener gün ışığında niçin adam aramağa çıktığını daha kolaylıkla anlıyoruz.

Hiç kimse yalnız ağız dolusu bazı sanat davalarından bahsetmekle bazı sanatkârlar hakkında geliş güzel mutalâalar yürütmekle münekkit olamamıştır....

Her şeyden önce münekkit orta seviyenin üstünde bir güzellik anlayışına ve estetik zevkine sahip olduğuna bizi inandırmalıdır. Onun temas ettiği şahsiyetleri yakından bilmesi,

hatta bazen onlarda kendini ve ya hizi keşfetmesi, bir sayfa yazmak için yüz say'a okuması gerek... Sainte — Beuve'un Kendine hasdoğuş kuvveti içinde sanat, sabit mükemmeli, kasın bazı seylere maliktirki bir veri anında ihda edilmiştir. ve onun mahsulü artık ebedidir. «Sözünâ hatırlayıp her gün bir kravat değiştirir gibi bir sanat kâra dair fikir değiştirmemek zaruretine inanmadıkça münekkit taslağının alelade bir orts zaman meddah veya hecâvinden ne farkı olacaktır?.. Yâran sohbetlerini, arkadaş kayırmalarını bir tarafa bırakmadıkça ne büyük çapta sanat değerleri, ne de gerçek münekkitler aramak zahmetine düşmiyelim.

A. Karahan

ÇOCUK YARATARAK ÖĞRENİR

Vedat Nedim Tör

Güzel terbiyesinin bir yolu da gözlerden geçer. Güzler, güzeli ve çirkini dimağımıza aksettiren sihirli aynalardır. Gözlere görmek için yaratıldı. Bakıp ta görmeyen ne kadar çok göz var bu dünyada. Görmeğe, daha iyi görmeğe alıştırmak için, gözleri de terbiye etmek lazımdır. Gözler, görme kabiliyeti arttıkça güzelleşir ve manalaşır. Sanatkâr gözleri, tabiatın ve hayatın için ve arkasını da görürler.

Güzeli görmeyen gözler, çirkini hoş görür. Kerihden, mürdardan, adiden iğrenmeyen gözler, hayatta güzeli, temiz, yükseği de aramazlar.

Pislikle mücadele mi etmek istiyorsunuz, milletin gözlerini terbiye ediniz. Millette kuvvetli bir hayat sevgisini uyandırmak istiyorsunuz, gözlerinin güzel karışısında hayran kabiliyetini art

tırınız Hayat zevki, çalışma seveki, yatma heyecanı insanın içine gözlerinden akar. «Gören göz kılavuz istemez» derler. Doğru yalnız görmek sartile. Bakmak kolay, görmek ne güç. İnsan gözlerinin görme kabiliyeti arttığı nisbette medenileşti; her teraki bir yeni görüşün mahsulü, her icat, gözlerin bir zaferi. Görmenin nufzupu ye kabiliyetini genişletmek için insanın, mikroskobu, teleskobu ronkentide keşfetti. Görebildiğimiz nisbett ileri insanın, Göz terbiyesi, medeniyet terbiyesidir. Çocukta görmek insiyakı en kuvvetli bir insiyaktır. Çocuk gözlerinin görmek iştahı sonsuzdur. Çocuk, çabuk doyar, fakat bakmaktan hiç yorulmaz. Fıldır fıldır ve ıslıl ıslıl etrafına bakanan çocuk gözleri kadar, insandaki öğrenme hırsını canlandıran bir sembol tasavvur edemiyorum.

İşte göz terbiyesinde istismar edeceğimiz en büyük kuvvet, çocuk gözlerindeki bu tükenmez görme açığıdır.

Çocuklarımıza güzel olarak ne gösteriyoruz? Bana öyle geliyor ki bizde çocuk daha ziyade dinliyor. Sınıfta esas olan gözden ziyade kulaktır. Göz yolile güzel terbiyesine, müşahede terbiyesine götürecek tedris vasıtalarımız pek kıt. Resim ve mimari eserlerinden basılmış koleksiyonlar, güzel fotoğraf albümleri, iyi basılmış sanat mecmualeri, güzel el işleri müzeleri gibi bir dereceye kadar paraya pula bağlı olan vasıtaların her okul için temini imkânsızlıklarını takdir ederek, yapılması nisbeten daha kolay işler üzerinde durmak belki daha pratiktir.

1 — Her okulun bakımlı bir bahçesi olabilir. Hatta bunu çocuklara zevkle baktırıp yaptırmak kabildir.

2 — Sınıflarda dâima çiçek bulundurulabilir.

3 — Duvarlara güzel fotoğraflar, tablolar asılabilir. Ve bunlar kabilsen her ay değiştirilebilir.

4 — Her vilâyet için yu-

karıda bahsettiğim, kitaplar, albümler mecmualar tedarik edilebilir. Bunlar sene içinde mektep mektep dolaştırılabilir.

5 — Her vilâyet için seyyar bir kaç sinema makinesi alınabilir.

6 — Her mektep gül gibi temiz tutulabilir.

7 — Çocukların diş sağlığına, vücut bakımına, temizliğe, ehemmiyet vermeleri daha sıkı telkin ve kontrol edilebilir.

8 — Çocuklara güzel sanat eserlerini, güzel tabiat parçalarını göstermek ve tattırmak için daha sık tenezzühler yapılabilir.

Kısaca, «İnsan ne görürse ona katlanır» sözü doğru olduğu müddetçe, çocuklarımıza, dâima daha güzel, daha temiz, daha iyi şeyler göstermek yolu ile onlarda güzel iradesini, güzel sevgisini, güzel ihtiyacını uyandırabiliriz.

Göz ve el yoluyla terbiyenin en iyi vasıtalarından biri şüphesiz ki resim dersidir. Halbuki okullarımızda, jimnastik müstaki gibi resim de ihmal olunan derslerden biridir, bunlara sığıntı dersler deyebiliriz. Bunun sebebi sorulduktaki haklı

olarak yetişmiş öğretmen kıtlığı öne sürülüyor. Doğan Kardeş deşgisinin çocuklar arasında açmış olduğu resim yarışına ilk okullarımızdan ziyade orta okullar iştirak ettiler. Halbuki her çocuk resim sergisinde, ne kadar çocuk teşhir etmişse o kadar da ayrı şahsiyetle karşılaşırız. Çocuğun şahsiyetini yaratıcılık kabiliyetini en iyi inkişaf ettiren vasıtalarından biri de resim dersidir. Hafızaya yüklenen şahsiyeti körleten skolaistik öğretim sistemimizin içinde resim dersti, adeta bir sığınak rolünü oynar. Çocuk, hemen bütün diğer derslerde kendisine verileni ezberler, yalnız resim dersinde kendi gördüğü, kendi duyduğu, kendi anladığı gibi çalışır, Yani yaratır. Hemen bütün diğer dersler, -çocuğu hafız yapmak isterken resim dersi hâlik yapar-

Müstakil çalışma kabiliyetine malik müteşebbis mesuliyet yüklenebilen icat fikri olan işi ve aksiyon adamları mı yetiştirmek istiyorsunuz. Çocuklarınıza bol bol resim yaptırınız. Pısrık, mukallit, korkak, sönük ve donuk insanlar muhakkak ki ekseriyet üzere ömürlerinde res-

mi sevmemiş olanlardır. Resmin insan yetiştirme sanatındaki bu büyük önemini anlayan milletler çocuklarına her gün ve bol bol resim yapmak fırsatını da vermektedirler. Resim lüzumsuz fuzuli zaman öldüren bir ders değil, bilakis çok faydalı ve şahsiyet yaratan bir eğitim vasıtasıdır.

Çocuk resimlerini seyreden büyükler, çok kere, onların çocuklar tarafından yapıldığını unuttuyorlar da yanlış hükümlere varıyorlar. Çocuğun bizim küçüğümüz değil, yani sadece kemmiyet ve hacim bakımından bizden ayrı değil, keyfiyet bakımından da bizden bambaşka bir alem olduğunu kabul etmedikçe çocuk resimleri, büyükler için dâima yedi mühürlü bir muamma olarak kalacaklardır.

Çocuk,, konuşmasında, yürüyüp oturduğunda, giyinişinde düşünüşünde, duyduğunda büyükleri taklit ettiği zaman, nasıl gülünç hatta acıklı bir yaratık olursa, resim yaparken de büyüklerle benzemeğe yeltenildiği gün sadece bir maymundur.

Halbuki okullardaki resim dersleri, çocuktaki yaratıcı ka-

biliyeti yükselmek için kullanılan bütün diğer vasıtalar gibi, çocuktaki maymunu değil, şahsiyeti belirlemek içindir. Çocuk bizim istediğimiz gibi değil, kendi istediği gibi resim yapacaktır. Çocuk dünyayı bizim gözlerimizle değil, kendi gözleriyle görmekte serbest bırakılacaktır. Çocuk gördüğünü veya düşündüğünü bir fotoğraf makinesi gibi tipkısı kopya değil kendi ruhunun laboratuvarından geçirerek yeniden inşa ve terkip edecektir. Çocuk, böyle çalıştığı içindir ki, hiç bir çocuğun resmi mevzu aynı da olsa diğer çocukların resimlerine benzemez. Çünkü her çocuk başka ve başlı başına bir alemdir.

Çocuk ruhuna aykırı bir şekilde öğretilen resim dersinden çocuk soğur. Her derste olduğu gibi resim dersinde de muvaffak olabilmek için, her şeyden önce çocuğun sevgisini kazanmak şarttır. Çünkü çocuk ancak sevdiği şeylerle ilgilenir. Çocuğun ilgisini sağlayan her emek, buz üzerine yazı gibi boştur ve boşunadır. Onun için, ille ilkyıllarda çocuğu önüne konulan bir şeyi kop-

ya etmeğe zorladınız mı. bilinizki resim artık sevilmeyen bir ders olmuştur.

Çocuk kendi tabii gelişmesi içinde tabiatı ve insanı daha iyi görmeğe ve daha iyi anlamağa başlayacaktır. Öğretmenin büyük ödevi de, bu tabii gelişmeğe yardım etmeğe onu kolaylaştırmaktır. Eğitim ve öğretim işinin bu püf noktasını kavrayamamışlar elinde şahsiyetlerini yaratıcılık kabiliyetlerini kaybetmiş birer hafiz olurlar.

Doğan kardeş Çocuk dergisinin tertip ettiği resim yarışmasının Türkiye'nin dört bucağından gelen binlerce resimden alıyoruz. ki Türk Çocuğu en elverişsiz muhit şartları içinde bile kuvvetli bir şahsiyet taşımaktadır. Ömründe hiç resim müzesi resim sergisi görmemiş hatta resmin halka günah sayıldığı muhitlerde yaşayan çocuklar bile iyi öğretmenler eline düşünceler adeta tanrılaşıyorlar. Büyük müjde Çünkü yarımın cennet Türkiyesini bu şahsiyetli çocuklar yaratıp kuraçaklardır.

Sayın dinleyicilerim,
Yaratıcı Eğitim yollarından biri de kulaktır. Kulaklarımız sesler, ritimler, ahenkler saraylarına açılan kapılardır. Kulak terbiyesinde aslanan işitme kabiliyetini, duyma payesine yükseltmektir. Her normal insan işitir. Bu sadece bir fiziksel ameliyedir. Halbuki kulakları gayet iyi işittiği halde ne kadar vurdum duymazlar vardır. Duymak, işitmekten bambaşka ve tamamile ruhi bir hadisedir. Ve her ruh tezahürü gibi, bu da başlı başına bir eğitim, bir yetiştirme konusudur.

Bethoven işitmiyordu, fakat sesler diyarının ilâhı oldu.

Kulaklarımız, güzel sesler, güzel ahenkler işite işite güzeli duyabilir. Ve ses âleminin binbir dehlizli, binbir odalı kâşanelerinde dolaşabilir. Bu gün zevk almadığımız güzel bir musiki parçasını, sabırla, tahammülle ve zaman zaman dinliye dinliye bir gün, pekâlâ sevebiliriz. Kulaklarımızın hazım kabiliyeti çok geniştir. Kulakları ile duyma kabiliyetini daracak bir hucrenin içine hapsetmiş olan insanlar, kendilerini geniş

ve renkli bir haz dünyasından mahrum bıraktıklarının farkında değillerdir.

Kulaklarımız, en ziyade ihmal ettiğimiz zavallı uzuvlarımızdır. Kulak zevki bir zamanlar bu memlekette göz zevki gibi ayıp ve günah bile sayılmış. Hattâ bu gün de hâlâ bu garip gelenegin baskısı altındayız.

Hep bir ağızdan şarkı söylemekte bayagi utanırız. Ancak sarhoş oldukları zamanlar, şarkı söylemeği mubah telâkki edenlerimiz de az değildir. Ve musikiyi meze gibi çilingir sofralarına teferruatından sayanlar da tümen tümen. Halbuki musikiyi bir mabet huşuu ile, bir vecd cazibesile sevip tadecek nesillere muhtacız. Çocuklarımızın ve halkımızın kulak terbiyesini yükseltmek için alınması gereken tedbirler üzerinde lâfi uzatmak istemiyorum.

Çocuklarımıza mümkün olduğu kadar çok güzel musiki parçaları dinletmek ve mümkün olduğu kadar çok şarkı söyletmeğe için her fırsattan faydalanmak, kulak terbiyesinin en iptidai şartlarından biri ise de bu günkü şartlar altında bunun

bile tatbikine pek o kadar imkân bulunamıyor. Okullarda radyo, gramofon, plak koleksiyonları ve mutahassis musiki öğretmenleri hemen hemen yok denecek kadar kıt olduğundan sistematik kulak terbiyesi yü züstü kalmaktadır. Bunun için dir ki, çocuklarımız ve gençle rimiz, çokluk çok kaba ve adı bir tonla konuşuyorlar. Bugün okul tonu diyebileceğimiz bir ses vardır ki, onunla hiç bir vakit öğrenemeyiz. Bu kaba, iş lenmemiş, hoyrat sesle nasıl mücadele edebiliriz? Bana öyle geliyor ki, bugünkü şartlar al tında, ancak okuma derslerinde çocuklarımızın sesini ve kulağı nı işliyebiliriz. Çocuk okurken kendi sesini duymak itiyadını kazanmalıdır. Çocuk okurken ve konuşurken, kendi sesini kontrol edebilmelidir. Onun için, okullarda yüksek ses ile okuma dersini, kulak terbiyesi ninde bugün için heman hemen tek vasıtası olarak kabul etmek zorundayız. Her mevzuun, her cümlelerin, her cümle içinde her kelimenin icabettirdiği tonu bularak okumak, yani okumayı

bir mekanik ve fizik göz hadi sesi olmaktan çıkarıp bir kulak ve musiki davası olarak ele al mak ve çocuklarımızı o yekna sak, sıkıcı, iniltilerden ve uzat malardan kurtarmak, kısaca ço cuğa hançerenin kullanılması en güç ve en lüzumlu bir mu siki aleti olduğunu anlatmak gerektir. Bu itibarla, okulda kıraat dersini, bir güzel sanat dersi haline getirmek, çocuğa sesini iyi ve yerinde kullanma itiyadını veren, güzeli ve çirki ni ayırt etme hassasını kazan dıran bir eğitim vasıtası olarak kullanmak icap edecektir. Bu nun içinde okullarda çocuklara rolleri dağıtarak piyesler okut mak, monoloğlar okutmak, şiir ler okutmak suretile hem kıraat dersini bir mekanik ve angarya ders olmaktan kurtarır, hem de çocuğa sesini mevzuun icap ettirdiği gibi ayâr etmeğe alış tırır. Üstelik de çocuğun yaratıcılık hassasına cevap verdiği için kıraat dersi, çok sevilen çok ilgi uyandıran hareketli ve canlı bir ders mahiyetini kazanır.

Sayın dinleyicilerim. Okulda Güzel terbiyesinin ön plâna alınmasını cinsi muvazenemizin ve cinsi sağlığımız zın da bir garantisi olarak telâkki ediyoruz:

Çünkü görüyoruz ki, nerde Güzel iptilası sönerse, orada et ihtirası alevleniyor. Nerede yaratıcılık durursa, orada hayvanlık başlıyor, Nerede sanat susarsa, orada şehvet nazarı artıyor. Zevk hareketlerinin ba yığılaştığı yer le cins kımıldanışları da aşağılaşıyor, Aşk insanı büyük yaratmalara yük seltirken, şehvet insanı, içkinin kumarın fuhşu çukuruna yu varlanıyor. O halde cins ahlakın en güvenilebilir desteği ne bir kuru disiplin korkusu, ne de sert bir cehennem heyûlâsı ola bilir. Kuvvetli bir sanat terbi yesi, aynı zamanda gençliğin en sağlam bir ahlak sigortasıdır,

Tarihteki yükseliş çağları hep büyük aşkların, iptilaların, idiallerin gölgesinde gelişti. Çöküntü çağları ise, hep balaltı hırslarının azgınlığına rast lar. Yığınları güzellikler içinde oyalıyamayan' alçak sinsi ve hın

zır duyguları yüksek hazlarla avutamayan cemiyetlerde, cinsi şaşkınlıklar taşkınlıklar ve sar sıntılar artar. Ahlâh bozuldu deriz. Halbuki cemiyet tabiatın en katı bir gerçeği olan cinsi yeti, inkâra kalkışacağı yerde hatta onu kötü şehvet edebiyati, kötü tiyatro ve kötü filim kötü gazete gibi limonluklarda besliyeceği yerde' geniş ölçüde bir sanat koruma ve yaratma siyasetiyle, insan oğlunun bu en acar duygusunu, kalkınma hareketinin en kuvvetli bir ma nivelesi haline getirilebilir. Çünkü o vakit bütün milleti her tabakasında saracak olan heyecan iklimi içinde taptaze bir idaalizim bir iş bir yaratma şevki serpilecektir. Biricik zevk alemi, şehvet cinesiyetine inhi sar eden insanların, yüksek de gerleri sevmeleri ve yüksek de gerler yaratmaları ne görülmüş ne de işitilmiştir.

İşte sayın öğretmenler, daha İlk okulda çocuğa cinsi tazyiklerini güzel eserler yaratmak, güzel eserler karşısında heye can duymak suretiyle ulvileştirmek itiyadını vermek de yine sizin üstünüze yüklenen bir

borç oluyor. Böylelikle görü-
yorsunuz ki, eğitim de bir gü-
zel sanat mahiyetini kazanıyor?
Siz, insan mimarlarıdır. Siz,
ruh heykeltıraşlarıdır. Sizin
ham maddeleriniz insan zekası,
insan ruhu, insan karakteri ve
insan cevherleridir. Siz, bun-

lara şekil ve mâna vererek ne-
siller yaratırsınız. Bir milletin
geleceği sizin ellerinizde şekil
alır. Onun içindir ki, Anadan
sonra en kutsal varlık olarak
sizi tanıyoruz. Sizin haklarınız
ödenemez. Millet, daima size
borçlu kalacaktır.

ON A

Kalbime baygın, kara gözlerle akıverdin;
Kendin gönül eyledin, beni de yakıverdin
Sana kurduğum aşkı, elinle yıkıverdin
Sen bana değil, yavrum, uyuverdin şeytana.

Kıskançlık yılan olup içinde yuva kurdu.
Nasıl temiz yüreğin oldu mel'anet yurdu?
Acı sözlerin mahzun, sırlı gönlümü kırdı.
Sen bana değil, yavrum, uyuverdin şeytana.

Şimdi teselli buldu sana ağlıyan kalbim;
Nasıl dilerse yapsın uludur Ulu Rabbin.
Benimle değil artık Tanrıyla olsun harbin.
Sen bana, değil, yavrum, uyuverdin şeytana.

N. İRTAN

EFES KIZLARI:

DİANA

Yaz akşamı... yıldızlı bir uyku
Perdeydi «Efes» camlarının gözkapagında,
Tenlerde ölümsüzlüğün ürpertisi vardı;
Şehrin sarışın ruhu geceyle
Daltarda açardı.
Heykellerin endamını terletmede şehvet;
Her çeşmenin ıslak dudagında
Kevserleşiyor gitgide mâna!
Bir sevgiye bağlıydı bu akşam
Kız Tanrı Diana!
Ormanda koyunkoyna uyurken
Genç avcı çobanla,
Kim der ki kalır bakire hâlâ?
Bambaşka fezalar güneşinden
Aydınlığı kuşlar,
Gündüz taşıyıp pencelerinde,
Akşamların atlas kemerinde
Yıldız dokumuşlar
Arzular inerken yere çıplak,
Örterdi karanlık heyecanla!
Bir Tanrı koyunkoyna bu akşam
Genç avcı çobanla...

İnan İleri

Kar yağıyor İstanbul'a

DİANA

Kar yağıyor İstanbul'a..
Beni unutsun herkes;
Dinsin şehrin gürültüsü,
Odam kalsın öyle ıssız
Bu gece çekilip kendi içime
Ağlıyacığım sessiz sadasız...

Kar yağıyor İstanbul'a..
Ne ılıkta saçların
Bilirim dayanamazsın soğuğa
Üşür küçük burnun,
Üşür küçük ayakların
Kar yağıyor İstanbul'a...

Kırdın bütün buğulu camları
Sana geliyorum artık
Kar yağıyor İstanbul'a...

Nahit Ulvi Akgün

VIII Yüzyılda İzmir

İZMİR (1)

Büyük İskender için derler ki; bir av dönüşünde Pagus dağında bulunan Nemeses tapınağı yakınlarındaki bir çeşme ağacında büyümüş bir çınar dibinde uyuya kalmış; uykusunda Tanrıce Nemeses vaktiyle Efesin yerli bir halkı iken sonraları köylerinden uzaklaştırılmış Smyranean'lar için yattığı civarda bir yurt kurmasını ilham etmiş...

İşte bu ilham üzerine Antigonos tarafından işe başlan-

mış ve Lysimachus tarafından da bitirilmiştir. (2) Kâhin Elarian bu yer değiştirme hakkındaki kendisinden fıkî sorulunca bir kahramanlık şiiri içinde bunu cevaplandırdı. Bu cevaba göre Meles çayının öbür tarafındaki Pagus dağında yerleşecek olanlar büyük saadete kavuşacaklardır.

Smyranean'lar İzmir'e yerleştikten sonra kendilerinin Efesle ilgilerini hatırladılar ve kral Attalus ve kraliçe Arisonun da muvafakatını alarak kendilerinin de İonik cemaat-

(1) Travels'in Asia Minor sahife 65-73.

Dr. Chandler 1764 da Küçük Asya ve Yuuanistana yaptığı gezisi ile tanınmış İngiliz ilim adamlarındandır. Küçük Asya'ya dair iki incelemesi olup biri Küçük Asya ve Ynnanistan'da gezi adını taşır iki ciltliktir. Diğer antik kitabelerin kopyasıdır. A. Z. Ö.

(2) Antigonos ve Lysimachus İskenderin komutanlarından ölümünden sonra ayrı ayrı krallarını ilân etmişler ve ayrı ayrı egemenlik sürmüşlerdir. Antigonos Kütahya yakınlarında İpsos'daki savaşı ile tanınmıştır. A. Z. Ö.

tının bir uzvu olmalarını sağladılar, bu suretle de uzun zamandan beri hasretini ve hasedini çektikleri bu şerefe ilk defa seçilmek bahtiyarlığını tattılar. Smyrnean'lar Nemeses tanrıçesi gibi kabul ve takdir görmüşler ve her ikisi Vatikan'da bulunan bir madalyonda görüldüğü üzere harpçi asker olarak temsil olundular.

İskender tarafından seçilen bu yer, eski şehir kurucularını denedikleri esaslar dairesinde bulunmuştur. Eski şehir kurucular, şehirlerini umumiyetle İzmir'de de gördüğümüz gibi, taş ve mermer bakımından eski yapılara gerekli malzemeyi verebilecek bazı tepe ve sırtlar üzerine kurulmakta ve buraları aynı zamanda hem savunmaya ve hem de şehirleri süslemeğe elverişli olduğu görülmektedir. Şehirlerin kurulduğu bu sırt veya yamaçlar Stadyum ve tiyatroların oturma yerlerinin kurulmasına uygun düştüğü gibi hem işi ve hem de zahmeti azaltmakta idiler. Bir taraftan da taş ocaklarından yükselen genel ve özel yapılar bakımından da ayrıca bir fayda temin etmekten geri kalmamakta ve

bu suretle binalar görünüş bakımından da çekici olmaktadır.

Yunanlılar şehir yerlerini seçmekte ötedenberi bilinen bir bahtiyarlığa sahiptiler. Onlar sağlamlıkla güzelliği ve verimli toprakla iyi limanları birleştirmeyi incelemişlerdir; Romalılarda Yunanlılar'ın ihmal ettiği hususlara yolların kaldırılmasına ve genel kanalizasyonların yapılmasına önem verdiler.

Apollo'nun önceden haber verdiği üzere İzmir gelişti ve Romalılar devrinde İonia şehirlerinin en güzeli olarak görüldü. Şehri çevreleyen divar Pagüs dağının bir kısmını içine almakta idi. Fakat bu divar içine körfez metroum yahut Cybele tapınağı ve Gimnazyomu da almak üzere geniş bir düzlüğü çevirmekte idi. Caddeler yerin elverişsizliğine göre dar olduğu halde görünüş şahaneydi. Yollar tamamen kaldırılmamıştı; yolların alt ve üstlerinde büyük dört köşe revaklar veya kemerler göze çarpmaktadır. Şehrin bir kütüphanesi olduğu gibi bir mükemmel şehrin ihtiyaçlarını karşılayacak her şey

mevcuttu. Fakat mimarların yaptığı bir hara yüzünden kanalizasyon bakımından sıkıntı çekilmekte idi.

İzmir Sofistler tarafından sık sık ziyaret yeri olmuştu. ve Efesle birlikte birası da bir hitabet ve ilim okulu olarak tanındı. Bu suretle İzmir bir çok övmelere ve medihlere boğuldu ve ona «İonia dilberi, İonia taci, ve Asya süsü» unvanları verildi.

1084 yılında kendisine Kral unvanını veren bir «Türk» gayri memnunü Tzachas (Çakabey) meydana çıktı ve İzmir'i kendisine merkez yaptı. Filosu Clazomene, Poça, Sakiz, Sisam, Midilli ve diğer yerleri aldı. 1097 de İzmir Bizans amirali Jon Ducas tarafından geri alındı ve bu alınmaya denizden de yardım etmiş olan amiral Caspaks vali tayin olundu; fakat bir Türk tarafından hancırlenmesi üzerine 10060 İzmirlinin öldürülmesiyle intikam alındı.

Bizans imparatoru 1106 da küçük Asyadaki harap şehirleri onartmak üzere Filokales'i gönderdiği zaman İzmir'den Antalya'ya kadar bütün Asya sahillerinin harplerle tahrip edilmiş

olduğunu gördü. Baştan başa yıkılmış olan Edremitte de yeniden kuruldu ve köylüler ve göçmenlerle iskan olundu.

XIII. inci yüz yılının başlarında İzmir, nihayet bir istikâm vazifesini gören kale veya akropol ayrık tamamıyla harabe halinde idi; 1224 de ölen imperator John Angelus Comnenus İzmir'i yeniden onartmış ve güzelleştirmişti. Bu suretle onarılan İzmir daha çok Pagüs dağı sırtında küçük bir şehirdi. yeyahut bu günkü kale içinde idi.

1313 de Aydınbey Lidia'yı alarak egemenliğini buraya kadar uzattı; 1332 de oğlu ve halefi Umurbey İzmir sultanı oldu. 1345 yılında Umurbey filosuyla Marmara sahillerinde akımlarda bulunurken ve kendisi yokken bazı latin gemileri ve Rados şövalyelerinden bazıları limana girerek buradaki bir çok gemileri yaktılar. Umurbey şehri müdafaa etmek üzere zamanında gelmişti, fakat düşmanların şehirden uzak olmyan bir kalede yerleşmelerine ve liman ağzında tutunmalarına mani olmadı. Ertesi yıl papa kendisini temsil etmek üzere İstanbuldan

bir patrik göndermiş ve bu patrikin korunması için de 12 kadirga vazifelendirilmişti. Fakat Umurbey buna rağmen hücumlarını kesmedi ve bir gün halk bir kilisede ibadette iken hücum etti ve İtalyanları St. Peter adı verilen kaleye sürdü, fakat bu arada kendisi de hançerle öldürüldü. Anadolu yahut Küçük Asya'yı tahrip eden Timur 1402 de Hıristiyan ve müslümanların her ikisinin de kuvvetle İzmir de tutunduklarını ve harp halinde bulduklarını işitti ve Hıristiyanlara dinlerini değiştirmeleri lüzumunu bildirdi. Fakat İzmir valisi derhal Avrupalı prenslerden yardım isteginde bulununca Sultan Muradın zaptetmeye boşuna uğraştığı ve oğlu Bayazidin de 7 yıl kuşattığı bu şehri zaptetmek üzere şahsen yürüyüşe geçti; denizden ve karadan hücum etti; limanı tahrip etmek üzere her askere liman ağzına bir taş atmasını emretti ve bu suretle burası bir müddet sonra doldu, fakat limandaki gemiler bu durum karşısında uzaklaşmışlardı. Şehri, oturanları tamamen yok ederek 14 günde aldı ve binaları

baştanbaşa yıktı. Şövalyeler bu radan St. Peter kalesine sığınmışlardı ve oradan da denizde ki gemilerine gittiler. Timur 1000 esirin kafalarının kesilmesini söyleyerek taşlarla karıştırttı ve bir kule yaptırdı.

Uzun zaman Türk şehrinin valisi olan Cüneyt düşman ve rakiplerinden kurtulunca buraya sahip olmakta devam etti ve bu zamanda kendisi bilhasna İonialılardan büyük bir saygı gördü.

Mukadderatın yol değiştirmesi ile Asyada yeni bir hakiyet meydana çıkmıştı; Mehmet 1.1419 da Cüneyt bey üzerine yürüdü ve onu sığındığı Nif'teh attı ve Menemen ovasında bir istihkâm vücuda getirdi. Kendisine bu işinde Cüneyt'i kıskanan adaların valileri ve sahillerdeki prensler, bu arada Timur'un yıktığı kaleyi bir ara yeniden yaptırtan Radosun büyük Beyi tarafından yardım edildi. Mehmet I. İzmirin tahkimlerini yıktırdı, fakat oturanlarına dokunmadı, hatta sahiplerinden kurtarılmış olan İoniën esirlerin şikayeti üzerine kalede bir sığınak kurdu, burasının tahrip edilmemesi için emirler verdiği gibi

Caria ve Lycia sınırlarında da diğer bir kalenin yapılmasını da temin etti. Bir müddet sonra Cüneyt tekrar İzmir'e dönmüşse de 1424 yılında Murat II tarafından İzmir tekrar geri alındı ve Cüneyt dağlara sığınmıştı.

Fatih Türkler Bizans imparatorluğunun tam sahibi haline gelince ve memlekette sulh ve sükün geri dönünce ticaret tekrar canlandı ve İzmir'de iskân ve yerleşme başladı. İçinde oturanlar tehlike fikirlerinden kurtulduca derece derece kaleyi bıraktılar ve şehir eskiden olduğu gibi denize doğru uzandı ve yayıldı. Şimdi kazılar için kullanılan çıplak saha arkada kaldı. Burada binaların gerisinde denize kuşbakışı bakan saha da ve kalenin alt tarafında bazı adi harabeler vardır.

Okuyucu bu tarihi anlattığımızı bakarak İzmir'de eski şehrin bazı izlerine raslanmış olmasına şaşmamalıdır. Bir kere oldukça geniş olan kalenin görünüşü John Angelup Comnanuş tarafından onarılmış durumunu gösterdiği, bunun ise eskisine nazaran daha harap değilse de daha kaba soysuz ol-

duğu inceleme ile meydana çıkar. Bir çok yıkıntılar arasında meydana çıkan eski duvarlar saf massif bir yapıdır. ve İskender'e ve onun komutanlarına layik bir durumdadır. Kalede bütün tamirler sadece ek işlerdir. Şehirden kaleye girerken batı kapısı yakınında bir zamanlar bir çeşme vardı. Şimdi kurudur, Bunun yakınında Apollo ve yahut zannedildiği üzere buradaki halkla kendi adını vermiş bulunan İzmir'li bir Amazon'a ait yüzü çok bozulmuş heybetli bir mermer baş vardır. [Kalenin] içinde içi boş bir cami ile bina yıkıntıları ve su konmak üzere büyük bir sahre görür. Bunun vatanı kemerler ve ayaklar üzerine oturtulmuştur. Kuzey yönde giriş kapısının mermer kemeri üzerine büyük bir kitle ve onun getirdiği sefaletin asil ve edibane bir anlatışını yapan bir şiir kopyası oyulmuştur. Söylendiğine göre bu sefaletin geleceğin: önceden haber alan imparator John şehri buradan kaldırılmıştı. Şiir Yer ve Gögün mutlak hakimine bir seslenişle bitmektedir.

« Tanrı ona ve güzelliği

her yerde göülen Kraliçesine bir çok yıllar egemenliğini başgısladı.

Bunun her iki tarafında bir kartal vardır ki kabaca kırılmış olduğu görülür. Buradan çok güzel bir tabiat manzarasının etrafını çevrelediği Gediz çayı görülebilir.

Kalenin batı kısmından denize doğru gidince biraz ileride statyumun toprak düzlüğü vardır; bunun mermer oturacak yerleri ve dekorasyonu tamamiyle atılmıştır. Bir yanı dağın yamacında olup karşı tarafı yahut şehre yakın olan ciheti bugün kısmen görülebilen kubbeli ve kemerli bir temel üzerine oturtulmuştur. Bu uzun bir geçit gibi yarım daire şeklinde görülmekte ve yahut tepeyi çevrelemektedir. Meydan bizim ilk gördüğümüzde orakla biçiliyordu. Diğer bir gidisimizde de bazı adamlar sabanla sürüyorlardı.

Kalenin üzerinde yazı bulunduğunu söylediğimiz kuzey kısmından gidince körfeze bakan tarafta bir tiyatronun izlerine raslırsınız. Daha uzaktada bir taş ocagi vardır. Tiyatronun altında ince bir divar parçası

vardır ki tepeyi bir kesikle çevrelemektedir.

Bu hiemen hiemen 1736 yılında şehri meşhur eşkiya Sarıbeyoğlu akınından korumak üzere yapılmaya başlanmıştır.

Kapalı liman bir zamanlar kale dağının eteklerine kadar uzumakta idi; fakat şimdi, yağmurlu havalalar tepeden akan suların meydana getirdiği ayrik kurdur. Burasida bugünkü

şehrin içinde büyük bir çukurluk teşkil etmekte ve evler bunun çevresine sıralanmaktadır. Bu değişime ilk defa Timur düşman gemilerinin serbest girişine mani olmak için yardım etmişti Bazı İtalyan limanları gibi makinelerle temizleme ve derinleştirme imkanı verilirse tekrar liman olabilirse de bunun için esash bir plana ihtiyaç vardır. Körfezin giriş yerinin kuzey tarafına doğru halen kullanılmakta olan küçük kale eski St. Peter kalesi tehkimlerinin yerini işgal sanula bilir.

Kaleden uzanan bir taraftan tiyatrosu diğer tarafları stadyomu içine alan şehir divarı uzun zamandan beri haraptir Hatta harabeleri bile ortadan

kaldırılmıştır.

Onun küçük bir bırakıntısı yığın halindeki sert kireç ve Çimentolu taşlardır. Fakat incelemelerle daha iyi materyallerle karşılanılabilir.

Tamamiyle taş ve mermer olan ve parçaları düzenli konan İsedomon gibi dıştan aynı görünüşü taşıyan ve pseudisodomon denilen eski divarcılık sanatının örneklerindenidir.

Burası şehrin dışında kalan mezarlığın büyük bir kısmını içine almaktadır.

Tiyatroya yakın bulunan tarafta sırt boyunca kalenin kuzeydoğu köşesiyle bunun bağlanmasından başhyan büyük bir yol uzanmaktadır.

Üç yolagazi yahut Frenk caddesi civarındaki Ermeni mahallesinde kalın ve massif bir divar bırakıntısı vardır ki her taş üzerinde büyük bir V resintisi görülmektedir.

1675 tarihinde bu taraflarda büyük ve sağlam bir yapının Belki de bir gimnazyomun tememellerine raslamakta idi. Kale arkasında melez çayının çevrelediği derin vadi üstünde şehri biraz aralıkla kucaklayan pomoerium duvarının birçok

parçaları vardır, fakat kırılmıştır, dış sıvaları kazanmıştır ve yalnız sert çimento ve moloz yığınları kalmıştır.

Eski memurlar başlıca şehir dışındaki pomoeriumda idi; Janus mabedi olduğu zehabında bulunulan bir tanesi Işıklara (Kitabın işaret ettiği üzere Eshékler) giden yolda yahut Melez çayının ötesinde ve Manisa'ya uzanan yolun sonunda 1675 de vardır. Bu sonraları bir tarla içinde zeytinlikler arasında kaldı. Bu mezarların bir çoklarının yazısı muhafaza olunmuş ve yayımlanmıştır. Bir İngiliz centilmeni olan Purnell tarafından işgal olunan bir Türk evinde Le Brun tarafından tıpkı tıpkısına resmi çizilen mermer bir lâhit bulunmuştu.

Eski şehir Türkler tarafından yapılan mabet ve binalar için gerekli malzemeyi temin etmekte idi. 1675 de bitmemiş olan Bedastar, yahut çarşısı ve Vezirhan tiyatronun beyaz mermerleriyle yükselmiştir. Revakların ve mabetlerin bir çok harabeleri kaybolmuştur. Biz yalnız bunlardan bir tanesinin bakiyelerini gördük. Çok bozulmuş bazı renkli mermer sütun gövdelerinin kaleye şehir

içinde uzanan yolda görül- müştür. Bir çok heykel ka- deleri, statüler yazılar ve madolyonlar mevcuttur ve ve halâ kazanılarak meydana çıkarılmaktadır. Avrupa'da meraklıların koleksiyonları ve odalarını zenginleltirmek için İzmirden daha çok hiç bir yer yardım edemez, sanırım.

İzmir'in ilk baş papazı St. Polycarp'ın hikâyesinde onun burada tiyatro ansesinde yakıldığı anlatılır. Asya şehir-lerinde Stadyom Roma tiyat- ro anfillerinin eğlenceleri için de kullanılırdı. Tüm hıristi- anların saygı gösterdiklerini söyledikleri ve her yıl şuba- tın 23 ünde ziyaret ettikleri mezarı, kalenin altındaki ge- niş ağaçlıktaki, gezginlerin

"Fikirler,, için birkaç fikir..

İnsanı bir dakikan bile düşündürmeyen bir fikrin kaç günlük, ömrü olabilir ?

Kendi fikrinizi beğendire- bilmek için o fikri en az kendimiz beğenmeliyiz . . .

Bilemem zeki olmıyan bir kadına artık güzel deyebilir- miyiz . . .

Fikirlerin on para etme-

izah ettikleri gibi bu gün de görülebilir fakat bu uydurma bir hikâyedir ve red olurmu- ya muhtaçtır.Yeri ben de in- celedim ve tabii aştırma- larda da bulundum, fakat tahmin edici bir sonuç alma- dım. Eğer onun kemikleri orada ise ve bir zamanlar saygı taşımış ise bunun hak- kindaki bilgi o zamandan beri unutulmuştur. Eğer doğ- ru ise ilk gelenekler yıllar geçtikçe şekil değiştirebilir. Şehirli ırklar ve bunlae ara- sında saflığını muhafaza etmiş olanlar harpler, salgın hastalıklar, yangın ve dep- remlerden tamamen yokolmuş- lardır. İzmirde gerçek Yunan ırkı bitmiştir; hatta şimdi bir idare altında aynı aileden üç nesilden ilerisini bulmak hemen hemen pek güçtür.

diği şu zevk ve lüks asrında en büyük inkılapları yap- cak gene fikirlerdir . . .

Yeni bir şey yaratmağı düşünemiyen bir kafası müstesna bir güzellik karşı- sında parçalanırcasına vur- mıyan bir kalbi olmıyan her şey olabilir, fakat hiç bir zaman san'atkar olamaz.

Sırrı Sanlı

GELECEK NESİL

Anneler, babalar ve çocuklar

İngilizceden çeviren;
Kemal Batu

Geçenlerde bizim vilâyet fuarında bir hayvan büyük bir kalabalığı etrafına topladı, Çin - Plonya melez einsi olan bu kocaman domuz bir mü- kâfat kazandı. 1200 libre ağırlığı, 7 ayak uzunluğu, beyaz yüzlü ve bacaklı, renki kömür karası olan bu hayvanın kulakları aşağı sarkıyordu. Yukarı kıvrık bir burnu, yu- kariya helezonlu bir kuyruğu ve ancak vücudunu yerden kaldıracak kadar yükseklikte bacakları vardı ve fiatı da tam üç bin dolardı.

"Sanki bunun nesine bu kadar çok para verdin ?" diye sahibine sordum.

"Üç sebepten dolayı , " dedi .

1 — Bu domuzun asil einsten bir sülalesi var.

2 — Onun bu asaleti yü- cüdüünün her kısmından bes- belli.

Sayın necip Okaner'e derin şükranlarımla.

3 — Onun soyundan ge- lecek olanların ona benziye- ceği ve tahminin fevkinde bir yüksek fiat kazanacağı da muhakkaktı. »

Bu adamın düşüncesine göre pek aşıkardı ki, gelecek neslin hayrı için hatta domuz- ların anaları bile cins olan bir soydan olması lâzım.

Domuz için böyle olduğuna göre,, acaba insan için bizden gayri şu kapıkomsu olan ki- mseler için olan hal nedir ? Acaba irsiyet kanununun hepimizle olan münasebeti hepimizle olan münasebet dere- cesi ne ? Bütün sağ, sol arka ve kapı karşı komşularımız erkek, kadın, çocuk bir birin- den farklı olan her aile üze- rinde birer birer düşündük.

Eğer irsiyet kanunlarını tahsil eden bir üniversite ta- lebesi kasabaya gelseydi ve eğer hatta kadın erkek ve çocukların da kendilerini gör-

meseydi. Bu komşuların ec-
dadı hakkında işleyeceği muay-
yen vasıflara göre kapı kapı
dolaşarak çoğunun içinde
oturan çocuklar hakkındaki
bir kaç vasfı kapıya bir ka-
ğıda yazıp çiviliyebilirdi . ve
meselâ bu yaftalardan birinde
şunlar okunabilirdi :

« Buradaki her çocuğun
kumral saçları ve mavi göz-
leri vardır. »

Diğerinde :

« Bu ailenin her çocuğu-
nun saçları ve gözleri siya-
htır . »

Bir diğerinde :

« Bu ailenin çocukları
siyah derili ve kıvrıkcık saç-
lıdır. »

Eğer aynı üniversite tale-
besi köşeyi dönünce göreceği
küçük evin çocuklarının ana
babaları onların uzak cedlerini
bilseydi, kapıya ona göre ası-
lacak olan kâğıtta şunları
okuyacaktı :

« Bu ailedeki her çocuk
ya dimağın zayıf veya aptal-
dır. »

Bir çok hallerde en muva-
ffak bir talehenin bile , göz,
saç vesairenin rengi hakkında
kat'i evsaf tayin edemeyeceği
doğrudur. Mamâfih bütün
kapılardaki bu evsafı kayd-
eden aslı yaftalar okunduğu

zaman söylenenlerin çoğunun
o evlerde oturan çocukların
evsafına uyan hakikatlar ol-
duğu görülür.

Fakat ihtimal biz nesilleri
bir birine bağlayan irsiyet
kanununun müthiş kuvvetini
pek az takdir ediyoruz.

Meselâ 1703 de doğmuş
Jonathan Edwards'ın aile si-
cilini alıp inceleyelim. Bu
adâm karakterinin kuvveti,
zihni kabiliyetinin yüksekliği
korkusuzca vazifesiyle tanın-
mıştı .

İşte bu zat kendinden tü-
reyen bir nesle lüyük ced
olduğu zaman karakterinin
damgası bu türlü vasıflardı.
Acaba bu zatın sulbünden
gelenlerle kendisinin vasıfları
arasında bir fark ve değişiklik
oldumu? yoksa olmadı mı ?
Bunun ancak şimdi aşağıdaki
vakalardan başka hiç bir şey
açıkça gösteremeyiz 1900 tari-
hinde bu zatın soyunun tam
1349 kişiye vardığı ve meş-
guliyetleri de tahlik ve tespit
edilerek aşağıya almıştır :

13 Kolej direktörü

65 Kolej profesörü.

60 doktor.

100 Papas ve misyoner.

77 Donanma ve kara ordu-
sunda subay.

60 Muefif ve muharrir,
100 (den fazla) avukat,
30 Hakim.

80 Mükümet hizmeti ve
birleşik devletler Cumhur baş-
kan muavini,

3 ayan azası,

1 Demiryolu, banka ve
sigorta direktörü,

295 Kolej de tahsilini ikmal
etmiş, vali olmuş, mühim
devlet makamları işgal etmiş
şahsiyetler.

« Hepsi böyle cemiyetin hem-
en hemen her bölümü sosyal
terakki ve umumî saadetiinin
gelişmesinde bu uzun ömür-
lü ve sıhhatli ailenin teşvikin-
den faydalanmıştır. » şeklin-
de bu aile hakkında bir iddia-
da da bulunulmuştur. Şu ifa-
de bu aile hakkında başka
bir noktaya temas ediyor.

« Bu aileden her hangi bir
kimsenin bir suçtan dolayı
mahkûm olduğu da bilin-
miyor. »

Birleşik Amerika devlet-
lerinden yaşayan bir ailenin
iyice tahkik ve tevşik edilmiş
sicili işte böyledir. Pek açık
görülüyor ki, dünya Jonathan
Edwards'ın bir ced olmasın-
dan hayır görmüştür.

Başka çeşit şöhreti olan
bir diğer Amerikan ailesi

İsmi alalım (Jukes) (1) aile-
sidir. Bu ailenin keşfedilen
birinci cediti 1720 de New-
York eyaletinde doğmuş becer-
iksiz bir balıkçı idi. Onun
beş kızı vardı. Beş nesilde
o zamandan beri aile 1200
kişi oldu. Şimdi bunlardan
bazılarının meşguliyetlerini
görelim. Bunlar matbu kayıt-
tadan alınmıştır.

130 Cinayet mahkûmu,

60 hırsız,

7 Katil,

400 fena illetlerden yok
olanlar,

310 dilenci (profesyonel),
Kadınlardan tam yarı ade-
di, fahişe.

Yirmi tanesi meslek öğren-
miş. Bunun onu da mesleği
hapisnede öğrenmiştir. Bu
raporun ortaya koyduğu diğer
vak'a üzerinde şimdi beraber-
ce düşünelim:

Onların yaşadıkları yıllar
esnasında yalnız fakir olan-
ların değil, keza hırsızlık ve
katil irtikâb ederek edep ve
terbiye kanunlarına aykırı
hareket edenlerin mazaratları-
nı da cemiyet ödemek mec-
buriyetinde kalmıştı. Daha
açıkçası kanunlara muti, ya-
rarlı vatandaşlar - hapishane-
ler ve fakirleri çalıştırma
yurtları dışında kendi hayat-

(1) Bu isim hakiki değil,
müstcardır.

larını kazanmak için namus-
suzla çalışan ve didinenle
günlerini hapishane de ver-
fakirleri çalıştırma yurtların-
da geçiren kabiliyetsiz, ka-
nunları çiğniyen bu türlü
insanları beslemek için ver-
giler ödemek mecburiyetinde
kaldılar.

Yalnız bu bir tek Jukes
ailesi için NevYok eyaleti
mahalli idare bütçesinin
1. 250.000 dolar (35) milyon
Tür Lirası masrafa girdiği
tahmin edilmektedir. Bu
masraf hâla devam ettiği gibi
her inen yeni nesil de ecdat-
larına benzemekte devam et-
mektedir.

Birleşik Devletlerde, vü-
cudunun yapısı sağlam, kafası
iyi işliyen ve çalışkan olan-
larımızın yekûnun her yıl
yoksullar, caniler, deliler,
hastalıklılar ve dimağın zayıf
olanlara yardım için ödediği
vergi yüz milyon dolardan
çoktur. (28 milyon Türk Lirası).
Hususi olarak şahsen yaptığ-
ımız iyilikler, verdiğimiz
sadakaların muazzam miktarı
bu yeküne dahil değildir.

İşin daha kötüsü, cedlerinin
fena evsafı dolayısıyla doğuş-
tan ve içinde yetiştikleri
muhitlerden lanet veya belâ

denecek bir sıfat kazanmış
olan bu türlü biolerce insan
içinde yaşadıkları cemiyette
bu belalı vasflarını kendileri-
nden sonrı gelecek nesillere
nakletmektedir.

O halde hayatta sebep ve
netice müasebetlerini dünya
tarihinde daha önce asla ya-
pılmamış bir şekilde şimdi in-
ce'lemekte şaşılacak bir şey
voktur. Hakikat şu ki iztira-
bın ne olduğu ve ondan nasıl
kurtulacağını gösteren bir
vak'lar dizisi asla yoktu. Mil-
letlerin artış derecesini gös-
teren diyagami gözden geçi-
riniz. Dünyanın muhtelif
memleketlerinde neler oldu-
ğuna bakın. 1800 ile 1900 ara-
sında milyonlarca nüfusun
bir biri üzerine yığılmasına
artışını görün. Bu artışın
gelecek yüz yıllard da aynı
nispette arttığını tasarlayınız;
ondan sonra insanlığın kad-
rindeki farkı meydana geti-
recek olan bir çeşit ailemi,
yoksa diğer mahut çeşit aile-
nin mi dünya üzerinde daha
hızla artacağını düşününüz.

Gelecek makalemizde kümes
hayvanları, domuzlar ve insanı
da içine alan bütün canlılarda
rolünü oynayan irsiyet kanun-
larının önemini inceliyeceğiz.

BUZLU CAMLAR

Öpmek ister hâlyayı sevinç
Buğulanlı camlarda şafak,
Ve sabah kadehleriyle içi
Son hatıraya uzanarak.

Sende gün beyoğlu ile çık,
Saçlarında şafak izletti.
Sabahla taşınsin aydınlık
Ve bizdaha dönmesin geri.

Yastığa dökmüş rüyaları,
Eopluyoruz ey satışın kuş.
Senden ayızan bir gölge vat,
Belki seni çoktan unutmuş.

Fecir ışıklarında sular,
Ve kumsallarda altın kıyı.
Bir mey kâsesinde buldular.
Son söyledığımız şarkıyı..

KEMAL GÖKSEL

GÖZLER

Şimdi gök mavisi gözler ve biraz sonra yeşil,
Akıtır ruhlara her lâhza ışıktan bir mil.

Bu ışık selleri altında gönül adlı çiçek,
Sonbahar olsa da mevsim açılır rengârenk.

Serilir ufkuna bir başka hayatın denizi;
Sarsa bin tehlike etrafını solmaz benzi.

Karışır durmayarak bir yeni cevher kanına,
Kelebekler gibi ilhamlar üşer dört yanına

Yaşamak isteği her saniye çağlar ve taşar;
Ruh o gözlerde duyar, san'at o gözlerde yaşar

H. ALEV

Selim Nüzhet Gerçeğin ölüm yıldönümü

Mehmet Kalkan

12/Aralık/1946 da değerli edip Selim Nüzhet Gerçeğin ölümünü birinci yıldönümü idi. Onu o gün ruhlarımızdan kopan kederli sesimizle bir defa daha andık.

Selim Nüzhet Gerçek 1891 yılında İstanbulda doğmuş ve 12/Aralık/1945 de 54 yaşında olduğu halde yine İstanbulda hayata gözlerini kapamıştı. Bilmem nasıl bir hil onu anarken gözlerimi yaşartıyor.

O daha henüz gençti. Kendisini yakalayan ani bir (Be-yin kanaması) onu ölümle bizden ayırmış ve Türk Edebiyat tarihinde bir boşluk daha açmıştı.

Düşünüyorum arka arkaya sönen böyle büyük kıymetlerin yerini yirminci asrın edebiyat sever gençleri doldurabilecekler mi, yoksa onların ölümünü ebediyen yüreğimizde büyük bir kayıp, büyük bir acı olarak

hissedecekmiyiz. Ne olursa olsun Selim Nüzheti Türk basınında nasıl 1922 de İleri gazetesinde muharripliğe başlamasıyla büyük bir kazanç diye sevindiysen bugünde genç yaşında ölümü ile büyük bir kayıp diye vasıflan-dıracağız. Acınacağız.

Selim Nüzhet bir değerli edip. bir değerli Tarihçi, bir değerli tiyatrocü ve zekâsından volkan fıskıran kıymetli bir mütefekkerimizdi. Apaçık alını, yüz kırçıl bıyıkları, âlevle yanan gözüleri onda nasıl bir san'at ruhu taşıdığına delil değilmeydi.

Hayatı Türk kültürüne hizmet etmekle geçen bu kıymetli edibimiz basın tarihimize ait kıymetli, Millî Kütüphanemiz için büyük birer kazanç olan eserleriyle bir ilim adamımızdı. Kendisi ilk edebî mecmualarımızdan «Hazinei Evrak» müessisi Mahmut Celâlettin beyin öğ-

İludur. Galatasaray lisesinden 1910 da mezun olmuş Cenevre Üniversitesinde lisans yapmış, tiyatro ile de fiilen meşgul olmuştur. 1922 de muharrirliğe başlaması üzerine bir çok gazete ve mecmualarda, temaşa tenkitleri bibliyografik makaleler yazmıştır. Büyük bir kıymeti haiz olan şu eserleri Türk kültürüne büyük bir armağan ve büyük bir kazançtır.

Türk matbaacılığı, Türk taş basmacılığı, Türk gazeteciliği, Türk temaşası, Tiyatro tarihi, Tiyatro bilgisi. Bunlardan başka büyük Fransız edibi Anatol Frans'ın güzel bir komedisini - Aman, hanım biraz sus - başlığı altında dilimize nakletmiş ve şehir tiyatrosunda bir çok kereler sahneye konmuştur.

On yıl tarih hocalığında bulunmuş, Milli Eğitim Bakanlığının tensibiyle bizzat kurduğu basma yazı ve resimleri derleme Müdürlüğü vazifesini hayatının son de-

mine kadar ifa etmiştir. Bu Bakanlık ve Türk Basın Birliği adına düzenlenen hemen bütün gezete ve kitap sergilerinin hazırlanmasında büyük emekleri görülmüştür.

Şimdiki değerli edipleri. mizden, Fahim bey ve biz, Çamlıcadaki Eniştemiz. Boğaziçi mehtapları, gibi birer kıymetli edebiyat mahsulü olan eserlerin yazarı Abdülhak Şinasi Hisarın küçük kardeşiydi.

Eserleri arasında bilhassa bizde Karagös, Meddah, Orta oyunu tarihine dair Türk temaşası isimli eseri kendi sahasında değerli bir etüdüdür. Karagöze ait ayrıca Türkiye yayınevi tarafından yayınlanmakta olan Tiyatro eserleri serisinde bir kaç serigöze çarpmaktadır.

Kendisine Tanrıdan rahmet dilerken ağabeysi değerli edip Abdülhak Şinasi Hisar ve bütün Türk edebiyat ve kültür âlemine bir defa daha baş sağlığı dileriz.

Hak edebiyatı araştırmaları:

CEVHERİ'NİN YENİ ŞİRLERİ

HİKMET DİZDAROĞLU

II

SEMAİLER

— E —

— 8 —

1 - Girer isen yar yanın
Var da benden selâm eyle
Mektubum şu dil-fikâra
Ver de benden selâm eyle.
Varasın yarın yanına
Kimse olmadan yanına
El bağlayıp divanla
Dur da benden selâm eyle.

Benim yarım kişi-zade
Aslâ meyil vermez yad
Elinde bir dolu bade
İç de benden selâm eyle.

Gevheri söyledi sözler
Nedir bende elâ gözler
Eşiğin üstüne yüzler
Sür de benden selâm eyle.

— İ —

2 - Acep ol canımın canı
Ne yerler seyreder şimdi
Dahabı sükket-efşanım
Ne yerler seyreder şimdi.
Ol oldu (?) kendi bir yane
Ki şöyle kaldım üftade
Melek yüzlü melek-zade
Ne yerler seyreder şimdi.

Gitti elde gül-izarım
Erişti göklere zarım
Benim ol serv-i revanım
Ne yerler seyreder şimdi.

Gevheri şimdi kimlerle
Beni yadetti gamlarla
Salınp ol sitelerle
Ne yerler seyreder şimdi.

— N —

— 10 —

3 - Şu âlemde benim gönlüm
Alan benden beter olsun
Âşıkını bir sevdaya
Salan benden beter olsun.

Rakipler güldü halime
Bülbüller kondu dalıma
Benim şimdiki halime
Gülen benden beter olsun.

Cüda düştüm ben eşimden
Geçilmez çeşmim yaşından
Benim aklımı başımdan
Alan benden beter olsun.
Gevheri der düştüm od'a
Vermesem sevdiğim yad'a
Benim dertli sinem od'a
Yakan benden beter olsun.

— U —

— 11 —

4— Yare bir arzuhal yazdım
Sundum ağlayu ağlayu
Rahmetmedi fenli zalim
Döndüm ağlayu ağlayu.

Mailim eğri kaşına
Döndüm aşkın ateşine
Rahmetmez çeşmim yaşına
Yandım ağlayu ağlayu.

Gevheri der sal eyledim
Çeşmim yaşın sel eyledim
Ben esmere kül eyledim
Kendim ağlayu ağlayu.

— 44 —

D Ö N Ü Ş

Belki değişmedi özlediğim yer
Baharlı uyanıklığındayım bugün,
Bir yeşil sükûn içinde çiçekler
Düşünceme eski günleri dökün.

Mavi tumbus'la gülümser evim
Çocukluğum oynar serin avluda.
Aynada canlanır eski bir resim,
Annemin nefesi titrer havluda..

Pencerede beyaz saksılar durur,
Yasemin kokusu içinde perde.
Yeşil sedirlerde dinlenir hüzür,
Haltlar fecitlerle ürperir yerde

Belki yatı namazındadır anam..
Hülyanı ürperten hatıralardır.
Lâmbanın ölgün ışığında akşam
Ve mahallemizde çocuklar vardır,

M. Şerif Onaran

— 45 —

Gençlik sayfasının lüzümü . . .

Son gelen « Ülkü » de M. Necati Öngay, " Fikirler, " üzerinde dikkati çektiikten sonra ; « Bir gençlik sayfası açmağa bilmen ne lüzüm var? diye soruyor.

Bize, bu husustaki görüşümüzü açıklamak fırsatını verdiği için sayın yazara teşekkür etmeliyiz. Belki Bu kanti taşıyan başka arkadaşlar da vardır, düşüncesile aşağıdaki satırları yazmak lüzümünü duyduk :

Bizi, " Fikirler " de bir " Gençlik sayfası " açmağa teşvik eden başlıca sebep, genç arkadaşlarımızı bu bakımdan da aramıza almak isteğidir.

Gençlerimizin çoğu, bazı tecrübelerin ürüntüsü ile, yakın zamana kadar bize de yazı göndermiyorlardı. Bu sayfayı açmakla, kendilerine, derğimizde rahatça konuşabilecekleri bir yer ayırdığımızı anlatmak istedik.

" Fikirler " e sık sık gelmeğe başlayan birçok yazılar,

bu sayfanın lüzümünü açıkça göstermekte ve bir ihtiyaca cevap verdiği yolundaki kanaatimizi kuvvetlendirmektedir.

" Gençlik sayfası " nın önemli bir arzusu da, M. N. Öngay'ın dediği gibi yalnız « bir şey ifade eden » yazıları yayınlamak değil ; belki gençlerimizi " çok şey ifade eyleyen " bir duruma doğru götürmektir. Ayrıca, « genç » kelimesinin, bize, temamile « mübtedi » karşılığı alınmadığını ve daha çok " yeni bir enerji kaynağı " anlamın da kullanıldığını da söylemeliyiz.

Bir bakıma memleket umumî efkârına gençlerimizin duygu ve düşüncelerini —tabii kendi çapında— sunmak ödevini yüklenmiş bulunan bu sayfanın ; diğer dergilerimizde de görülmesi samimi dileklerimizden biridir.

HAYDARPAŞA'DA Yaşar Köksal'a

« Yaylada Akşam » manzumeniz ; Kartpostallarda görülen resimlere benziyor : Dağ .. su .. yıldızlar ve eli bakraçlı köylü kızları ...

Anadolumuzu Piyer Loti gözüyle değil, realitenin gösterdiği gibi ifade etmeğe çalışmalıyız.

« Bulunmaz ! » başlığını taşıyan parçanızda, ilk nazım örneklerindenberi kullanıla kullanıla bıkkın « çağlasam, ağlasam, dağlasam » gibi kafiyeler zevki kaçırıyor. Hayattan, basma kalıp şikâyeti bırakıp onu sevmeğe alışmalı.

Daha olgun yazılarınızı bekliyeceğiz.

İZMİR' DE GAYE Nail Ozanoğlu' na

Yolladığımız üç şiiri inceledik. « Şiir Dünyası » nın ikinci parçası oldukça mübhem ... Son bey güzel :

« Dünya başka şeye benzemez, »

« Bilmeden şair olursun. »

« Anaya Hasret » de :

« Sen çöktün, kamburlaştın, dişlerin düştü. » gibi şiir diline uymayan günlük sözler var ...

« Son sen ol alnımdan

öpen » mısramdaki söyleme zorluğu da gösteriyor ki mu sikiye dikkat etmemişsiniz.

« Dünya hâli » ne gelince bu şiirinizde bir bütünlük görmedik ; duygularınızı çok dağıtmışsınız. Daha başarılı eserlerinizi gördüğümüz için bu sefer gönderdiklerinizi yayınlamadık :

İZMİR' DE

Nazım Emsun'a

Beş manzumenizi aldık.

" Hicran " da yer yer vezin bozukluğu mevcut. . . .

Hicran okadar işlenmiş bir temadırki, tekrarına hiç lüzüm yok. Doğrusu bu manzumeniz bize eski bir pılâğı hatırlattı.

" Gül Dedim " parçanızda bir özellik bulamadık.

« Yarabbi ! » de :

« Şu bacaksız dünyada fazlalıkmıydı? »

« Bir balık tavada kızarır gibi ... » mısralarına rasladık Teşbihlerin yerinde olup olmadıklarını bir yana bırakırsak, günlük konuşmalarımızda bile « fazlalıkmıydı? » sözünü kullanmadığımızı bilirsiniz herhalde ...

" Kalbimin Gözdesi " ve « Elbet » başlıklı parçalarınız, diğerleri gibi aceleye gelmiş.

Nazım tekniği kadar musikisine de önem vermenizi ve yazılarınızı daha çok sevmenizi hatırlatacağız.

TAVSİYELER

Musikiye meraklı bir delikanlı MOZAR'a senfoni nasıl yazılır diye sormuş.

MOZAR:

— Senfoni yazmak için yaşınız henüz müsait değı'dir. Niçin daha evvel bir (Balad) yazmağa teşebbüs etmiyorsunuz?

Delikanlı müteessir olarak Siz ilk senfonizi 10 yaşında iken yazdığınız halde niçin beni küçüklük ile itham ediyorsunuz?

— Peki amma, ben senfoninin nasıl yazılacağını kimseye sormamıştımki...

Demis.

Bütün Nevrozların kökünde "istiyorum fakat..." düğümü vardır. Bir Nevropat hayat kavgısından bir kaçaktır. Şahsi mesuliyetlerden kaçınmak ve kabahatı harici bir tesadüfe veya talie atfetmek onun hasta ruhuunun bir kaçamak yoludur

TÜRKİ İŞ BANKASI

Küçük cari hesaplar

1947 İKRAMIYE PLANI

Çekilişler: 3 Mart, 2 Haziran, 25 Ağustos,

1 Aralık, tarihlerinde yapılır.

1947 İKRAMIYELERİ

4 adet A R S A

1	<	3000	Liralık	—	3000	Lira
1	<	2000	<	—	2000	<
6	<	1000	<	—	6000	<
8	<	500	>	—	4000	<
15	<	200	<	—	3000	<
45	<	100	<	—	4500	<
100	<	40	<	—	4000	<
300	<	20	<	—	6000	<

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talinizi de denemiş olursunuz.

Foto Altınordu

Kerim Adır

Telefon : 2 4 5 0

Mustabey Caddesi — İzmir

Memlekette tasarruf hareketinin inkişafına
Hizmetinde arzusunda olan

Osmanlı Bankası

Aile sandığı tasarruf cüzdanı

Hesabına tevdiat yapanlara kura suretiyle
ikramiye tevziine karar vermiştir

FIKİRLER

25 Kuruş.

YAYIN KURUMU

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/801595
DERGİLER FİKİRLER : İZMİR HALKEVİ DERGİSİ 324-329 (1946-
1947) Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

